

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Кафедра економіки підприємства та інвестицій
ІТ компанія SoftServe
Львівська торгово-промислова палата
Polsko-Ukrainska Izba Gospodarcza (Польща)
Górnosłańska wyższa szkoła handlowa w Katowicach (Польща)
New Horizons Relocation Ltd British Council accredited agency (Велика Британія)
Самарський інститут бізнеса і управління (Росія)
Фінансовий портал ІНВЕСТИЦІЇ.org

*До 50-річчя Інженерно-економічного
факультету (Навчально-наукового
інституту економіки і менеджменту)*

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР – НОВІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції

Львів, 14–16 травня 2015 р.

Львів
Видавництво Львівської політехніки
2015

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

© М.І. Дрогомирецька, 2015

Перехід економіки провідних країн світу на інноваційний шлях розвитку супроводжується збільшенням масштабів і якісним поглибленням кооперації між різними учасниками інноваційної діяльності. Основним результатом інтенсифікації інноваційних зв'язків стало формування національних інноваційних систем, основними компонентами якого, за переконанням Кожитова Л.В., Златіна П.А. і Деміна В.А. [1, с. 45], виступають: генератори ідей інноваційних пропозицій та новацій у процесі виконання фундаментальних, пошукових і прикладних досліджень у вищих навчальних закладах; творці інновацій – об'єднання розробників інновацій, виробників інноваційної продукції і технологічних менеджерів для організації виробництва наукомісткої інноваційної продукції; інноваційна інфраструктура розробників і творців інновацій, що забезпечує просування науково-технічної розробки від ідеї до серійного випуску продукції; джерела фінансування інноваційних проектів (державні фонди і програми, інвестиційні мережі приватних осіб, венчурні фонди тощо); джерела кадрів для інноваційної діяльності; органи державної влади і місцевого самоврядування, які координують здійснення інноваційної діяльності; ринок.

Ефективність інноваційної діяльності вирішальним чином залежить від тісного взаємозв'язку державного і приватного секторів економіки. Виключна значимість державно-приватних партнерств як ефективного інструменту реалізації інноваційної політики на сьогоднішній день визнається багатьма країнами-учасниками Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Поняття державно-приватного партнерства означає будь-які офіційні відносини чи домовленості, що виникають на фіксований чи необмежений період часу між державними і приватними партнерами, у межах яких обидві сторони взаємодіють у процесі прийняття рішення і спільними зусиллями інвестують обмежені ресурси (гроші, персонал, обладнання і інформацію) для досягнення визначених цілей у певній галузі науки, технології та інновацій.

При цьому необхідно враховувати, що фінансова мотивація участі в партнерстві приватного сектору економіки, як правило, тісно пов'язана із отриманням більш високого прибутку, новими інвестиційними можливостями для розвитку інноваційного бізнесу та можливістю доступу до додаткового державного фінансування. Натомість, фінансова мотивація участі у партнерстві державного сектору обумовлена залученням позабюджетних джерел фінансування, підвищенням ефективності державних витрат на дослідження і розробки, залученням в економічний оборот і комерціалізацією результатів досліджень і розробок, отриманих із використанням коштів із держбюджету. Представники обох секторів економіки можуть виступати в якості партнерів на всіх етапах інноваційного процесу. Однак на сьогоднішній день державний сектор, представлений державними дослідницькими організаціями, як правило, проявляє більшу активність на етапі виконання досліджень і розробок, а приватний – на етапах управління проектом.

Особливе місце серед суб'єктів інноваційної діяльності займають вищі навчальні заклади (ВНЗ), оскільки саме у них є в наявності всі необхідні для даного виду діяльності ресурси, у тому числі відповідне обладнання, інтелектуальний капітал, наукові кадри. Роль вищих навчальних закладів у побудові інноваційної системи пов'язана з розвитком таких важливих напрямів діяльності, як: генерація об'єктів інтелектуальної власності; формування інноваційної інфраструктури; комерціалізація науково-технічних розробок вищого навчального закладу (проведення НДДКР на замовлення, ліцензування і передавання патентних прав, створення високотехнологічних «start-up» компаній); підготовка кадрів для інноваційної діяльності; формування інноваційної культури у бізнес-середовищі.

У багатьох країнах світу серед найбільш розповсюджених організаційно-адміністративних форм державно-приватного партнерства в інноваційній діяльності за участю вищих навчальних закладів належать, насамперед, технопарки і центри трансферу технологій, досвід створення яких сьогодні є у багатьох регіонах України.

Завдання технопарків полягає в комерціалізації створених у вищих навчальних закладах, науково-дослідних інститутах і лабораторіях певних науково-дослідницьких розробок і технологій за допомогою малих і середніх інноваційних підприємств. Для створення технопарку, як правило, необхідні значні інвестиції, тому такі об'єкти інноваційної діяльності, як правило, формуються за умови спільної участі наукових і освітніх організацій, підприємств, фінансових установ, органів державної влади і місцевого самоврядування [2, с. 63]. При цьому останні відіграють вирішальну роль: від їх фінансової та організаційної підтримки багато в чому залежить успішне функціонування технопарків. Загалом, державна підтримка і стимулювання інвестиційної діяльності полягає у фінансуванні окремої частини інженерної, інноваційної і соціальної інфраструктури технопарку за рахунок бюджетних коштів, а також у наданні певних пільг його резидентам. Світовий досвід вказує на те, що технопарки відіграють важливу роль у розвитку інноваційної сфери. Результатом їхньої діяльності стає стимулювання розвитку високотехнологічних секторів національної економіки. Технопарки привабливі для інноваційних компаній, оскільки вони надають можливість обміну інформацією та ідеями, створюють нові можливості для ведення бізнесу, забезпечують умови доступу до інфраструктури, необхідної для здійснення інноваційної діяльності, сприяють досягненню позитивного синергетичного ефекту від взаємодії вищих навчальних закладів, органів державної влади і приватних компаній.

У нашій державі центри трансферу технологій поступово перетворюються на один із найбільш перспективних елементів інноваційної інфраструктури. Стратегічною метою їх діяльності є комерціалізація (трансфер) технологій, або передавання результатів досліджень і розробок, знань для практичного застосування. При цьому метою передавання результатів наукових розробок може бути не тільки їх комерційне, але й некомерційне використання (розповсюдження і обмін знаннями, пошук нових напрямів досліджень). Центр трансферу технологій досить часто являє собою окрему організацію або структурний підрозділ ВНЗ чи науково-дослідного інституту, орієнтований на створення доходу від використання результатів наукових досліджень, виконаних у державних наукових організаціях і приватних компаніях. Світова практика довела ефективність створення центрів трансферу технологій з обов'язковим урахуванням інтересів і пріоритетів як мінімум трьох учасників: держави (представленої органами державної влади і управління), представниками бізнес-середовища та інноваційного науково-технічного сектору (представленого вищими навчальними закладами, дослідницькими інститутами, академіями наук). Це дозволяє розглядати центри трансферу технологій як один із механізмів державно-приватного партнерства.

Отже, незважаючи на окремі успішні приклади функціонування технопарків, центрів трансферу технологій, галузевих і регіональних інноваційних кластерів, існуюча інфраструктура інноваційної діяльності вищих навчальних закладів у нашій державі, особливо в період економічної кризи, не демонструє високої ефективності і привабливості для бізнесу. З огляду на це, розвиток механізму державно-приватного партнерства у напрямі «держава – ВНЗ – підприємство» потребує внесення відповідних змін і доповнень до низки нормативно-правових документів, які можуть створити необхідні передумови для стимулювання інноваційної діяльності. Досить важливо також передбачити податкові пільги для підприємств, які беруть участь у виробництві інноваційної продукції, надати їм «податкові канікули» на період досягнення беззбитковості.

1. Кожитов Л.В. Организация инновационной деятельности в вузе / Л.В. Кожитов, П.А. Златин, В.А. Демин. – М.: МГИУ, 2009. – 296 с.

2. Родионова Н.В. Внешние эффекты, обусловленные деятельностью технопарка / Н.В. Родионова // *Инновации*. – 2008. – № 3 (113). – С. 62 – 65.